

Vi ska lära oss av våra fel

Alla gör misstag, men få upprepar väl samma misstag på jobbet flera gånger. Det anser åtminstone Paula Kokkonen, tidigare ordförande för Rättskyddscentralen för hälsovården, i företalet till en publikation med Rättskyddscentralens beslut i besvär- och övervakningsfrågor under åren 2002 och 2003 som kom ut på våren. Här finns fel som vi alla kan lära oss något av.

Boken innehåller sammandrag av 465 besvär- och övervakningsfall, uppställda enligt hur allvarliga de är. Övervakningsmyndigheten har uttryckt sin åsikt, uppmanat, fäst uppmärksamhet vid, anmärkt eller gett en skriftlig varning. De allvarligaste medlen man kan ta till är att begränsa eller frånta någon hans eller hennes rätt att utöva sitt yrke. Här finns exempel från tandvården lika väl som alla andra medicinska områden. 23 av fallen har anknytning till tandvård, vilket är 5 %. Två fall gällde tandtekniker, och de övriga tandläkare.

Övervakningsfallen hänför sig till olika situationer inom både offentlig och privat tandvård. Ett gemensamt element i nästan alla fall är att myndigheterna har fäst uppmärksamhet vid hur viktigt det är med en noggrann undersökning av patienten, diagnos, terapiplanering och exakta journalanteckningar. Jag skall här citera två beslut som båda belyser den aspekten.

— Under en period på fyra år saknades alla anteckningar i ett patientkort om att preventiv behandling av olika slag hade genomförts. Det var fråga om ett papperskort med patientens basvårdsjournal. Uppgifterna om hur mjukvävnaderna undersökts var mycket varierande. Länsstyrelsen konstaterade att om anteckningarna saknades blev det oklart om mjukvävnader och slemhinnor alls hade undersökts. Länsstyrelsen uppmanade därför över tandläkaren att fästa de underlydandes uppmärksamhet vid hur viktigt det är att den sortens journalanteckningar görs ordentligt.

— En patient hade gått hos en privattandläkare i över 20 år, och tänderna hade en mängd fyllningar redan sedan gammalt. Länsstyrelsen ansåg att tandläkaren speciellt under den senaste tiden hade gjort bristfälliga undersökningar och odontologiska diagnoser – ingen diagnos eller helhetsplan hade gjorts. Det fanns inga anteckningar om vissa delar av en normal undersökning av munnen, t.ex. undersökning av mjukdelar. Det fanns inte heller någon utredning av olika delområden inom munhälsovården.

Anteckningar om preventiv vård saknades. Trots att patienten led av gingivit enligt CPI-index hade tandläkaren inte gjort anteckningar om terapi, och det fanns inte några anteckningar om att gingiviten hade botats. Inga utlåtanden om röntgenbilder och diagnoser hade gjorts. Tandläkaren hade inte tagit röntgenbilder av preperation och fyllning som man kan fordra vid modern rotbehandling, och anteckningarna i patientjournalerna var otydliga... Länsstyrelsen fäste tandläkarens uppmärksamhet vid förandet av patientjournaler vid fortsatt verksamhet.

I sitt företal hänvisar Paula Kokkonen också till patientlagen: "Man behöver inte nödvändigtvis lära sig lagen utantill, bara man minns några huvudprinciper: patienten skall behandlas i samförstånd mellan patient och läkare, patienten har rätt att få information, patienten har rätt att vägra behandling, och alla data som behövs för att arrangera, planera, genomföra och följa upp en god vård skall finnas i patientjournalen." I fortsättningen kommer Tandläkartidningen att publicera sammandrag av vissa av övervakningsfallen i boken.

I Finland kan patienter utnyttja flera olika kanaler då det gäller rättsskydd vid behandlingsfel. Förutom de tidigare nämnda besvärmöjligheterna kan man klaga hos Konsumentklagonämnden när det gäller privat tandvård. Den ger rekommendationer som man helst bör följa. Annars svartlistas företagaren. På sida 1035 i denna tidning berättar vi om ett sådant fall.

Patientförsäkringssystemet har i alla fall kommit att få den viktigaste rollen inom hälsovården. Där är man inte ute efter att hitta eller bestraffa någon skyldig, utan man utgår från patientens synvinkel och avgör om han eller hon har rätt till ersättning enligt lagen om patientskada. Inom den privata tandvården har utvecklingen inneburit att försäkringspremien kontinuerligt har stigit. Här representerar Tandläkarförbundet betalarna, och styrelsen har funderat på olika sätt att påverka premien. Bland annat har man begärt en utredning om beräkningsgrunderna för premien av en utomstående försäkringsmatematiker, och den visade att det inte finns skäl att betvivla att premien är korrekt. Fullmäktige kommer i alla fall att fortsätta att behandla ärendet vid mötet i början av december.

MATTI PÖYRY